

[Γιάννης Καλογερόπουλος, Χανιώτικα Νέα, 24/04/2021](#)

Σε μια απάνεμη παραλία της Βάρκιζας, που δύσκολα διακρίνεται από τη λεωφόρο και στην ιδιαιτερότητα αυτή οφείλει την ησυχία της, ακόμα και κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, τρεις ηλικιωμένοι άντρες βρίσκουν όλο τον χρόνο καθημερινό καταφύγιο μακριά από τη ρουτίνα της καθημερινότητας. Στο αυτοσχέδιο τραπέζι καθέννας τους συνεισφέρει φαγητό και ποτό, ένα ραδιοφωνάκι συνεπικουρεί τον παφλασμό των κυμάτων. Και οι τρεις συμβαίνει να έχουν το ίδιο όνομα, Θωμάς. Στην παραλία αυτή συνηθίζει να κολυμπάει και ο Φώντας, που κάποτε ήταν δάσκαλος, από τη φύση του μοναχικός και διστακτικός σε νέες γνωριμίες, ακριβός στη φιλία, τους αποφεύγει συνήθως, επιλέγοντας μια απόμερη γωνιά. Τον Δεκέμβρη του '12, μια ξαφνική κακοκαιρία θα οδηγήσει ένα μικρό ιστιοφόρο στη μικρή αυτή παραλία, με επιβάτες ένα ζευγάρι πενηντάρηδων, τον Νώντα και την Ινέθ. Ο Νώντας γνώρισε τη Μεξικανή Ινέθ σ' ένα μπάρκο, παντρεύτηκαν και έζησαν στη γη των Ζαπατίστας για κάποια χρόνια, πριν αποφασίσουν να επιστρέψουν στην Ελλάδα.

Τον Δεκέμβρη του '17 ο συγγραφέας θα φτάσει σε εκείνη τη θάλασσα. Με μια πρώτη ματιά δεν θα αντικρίσει «ψυχή», λίγο πριν βουτήξει θα προσέξει ένα ζευγάρι κορμοράνων να ρεμβάζουν στο άπειρο. «Περήφανα πουλιά», ακούει μια συγκινημένη φωνή πίσω του. Είναι ο Φώντας. Τον πλησιάζει και του συστήνεται. Ο συγγραφέας, από τη φύση του μοναχικός και διστακτικός σε νέες γνωριμίες, θα υποκύψει στις σειρήνες της στερεοτυπίας ακούγοντας τον να συστήνεται ως Ξενοφώντας Παλαιολόγος, θα σκεφτεί: «Αρχαιότητα και Βυζάντιο μαζί. Αν βάλεις και λίγο ελληνικό κινηματογράφο έχεις τη μισή Ελλάδα...». Γνωρίζοντάς τον καλύτερα, εκείνο τον χειμώνα, θα τον εκτιμήσει για τις σκέψεις και τις απόψεις του, τα στερεότυπα θα καταρρεύσουν αφήνοντας πίσω τους ένα ταυτόχρονο αίσθημα ντροπής και ελπίδας. Το *φλλσστ, φλλσστ, φλλσσστ* είναι η ιστορία των τριών Θωμάδων, του Νώντα, της Ινέθ και του Φώντα, ανάμεσα στο 2012 και το 2016, έτσι όπως τη διηγήθηκε στον συγγραφέα ο παλιός δάσκαλος.

Ο τίτλος του μυθιστορήματος μάλλον ξενίζει τον υποψήφιο αναγνώστη, καθώς δεν μοιάζει να βγάζει νόημα, η απουσία φωνηέντων δυσκολεύει ακόμα και την προφορά του. Αν επιμείνει, και δεν τον προσπεράσει ελαφρά την καρδιά, θα διαπιστώσει πως αποτελεί τη γραπτή αποτύπωση ενός ήχου γνώριμου, του παφλασμού των κυμάτων. *Φλλσστ, φλλσστ, φλλσσστ*. Το κενό αυτό, ανάμεσα σε μας και στη γραπτή αποτύπωση του παφλασμού, φανερώνει την απομάκρυνσή μας από το φυσικό περιβάλλον, την αποκοπή μας, αν προτιμάτε, από τον κόσμο της παιδικής φαντασίας. Σταματήστε για μια στιγμή και δοκιμάστε να πείτε πώς κάνει η θάλασσα. Η εκδοχή του συγγραφέα ίσως και να μη σας καλύψει. Δεν ακούμε όλοι με τον ίδιο τρόπο άλλωστε. Αν έχετε ποτέ συζητήσει με διεθνή παρέα τους ήχους των ζώων, θα έχετε διαπιστώσει τις διαφορές ανάμεσα σε μια ελληνική και μια αλλοδαπή γάτα για παράδειγμα. Ο τρόπος με τον οποίο επικοινωνούμε με τη φύση έχει πάψει προ πολλού να είναι ατομικός και βιωματικός.

Ο συγγραφέας αναφέρεται εξ αρχής στην ποιητική του, αποκαλύπτοντας κάποια από τα χαρτιά και τα κατασκευαστικά σχέδια τού μυθιστορήματος. Το *φλλσστ*, *φλλσστ*, *φλλσστ* είναι η ιστορία που άκουσε από τον συνομήλικό του Φώντα, πρόσωπο που λειτουργεί ως άλλερ έγκο τού φαινομενικά -και μόνο- παντογνώστη αφηγητή, και το γεγονός αυτό προσδίδει στην ιστορία των έξι έναν χαρακτήρα ντοκουμέντου, κάτι που όντως συνέβη δηλαδή. Η μαρτυρία του Φώντα σε συνδυασμό με την ενσωμάτωση στην ιστορία σημαντικών και κομβικών γεγονότων της χρονικής αυτής περιόδου εντείνουν το ρεαλιστικό πλαίσιο. Ο Μαραγκόπουλος, παρότι κινείται εντός γνωστών και συγκεκριμένων χωροχρονικών συντεταγμένων, πετυχαίνει να τις υπερβεί. Τοποθετώντας τους ήρωές του στην απόμερη ακτή, γύρω από το αυτοσχέδιο τραπέζι, να συζητούν για τα όσα συμβαίνουν, μεταξύ άλλων για το προσφυγικό, τη δολοφονία του Λουκμάν και του Φύσσα, το δημοψήφισμα, την οικονομική κρίση, τη ναυπηγοεπισκευαστική ζώνη του Περάματος, την πλατεία Ταξίμ, την αριστερή κυβέρνηση και τα τάγματα εφόδου, πάντοτε από μια απόσταση ασφαλείας, δίπλα στον καθησυχαστικό ήχο των κυμάτων καθώς αυτά συναντούν την ακτή, ο Μαραγκόπουλος αποτυπώνει με οξυδέρκεια τη στάση μας απέναντι στον ζόφο, όχι μόνο εκείνων που δεν ασχολούνται, προτιμώντας μια στάση ωχαδελφισμού, αλλά και εκείνων που με πάθος εκφράζουν τη γνώμη τους, επισημαίνοντας την άσχημη τροπή των πραγμάτων, διατυμπανίζοντας την ανάγκη για δράση. Έτσι καθισμένα γύρω από το τραπέζι, ανάμεσα σε κουβέντες, που έχει επικρατήσει να τις αποκαλούμε πολιτικές, για κάποιους απλώς βαριές και απαισιόδοξες, ενοχλητικές όπως και να έχει, μπαινοβγαίνοντας στη θάλασσα, τσιμπώντας και πίνοντας, χορεύοντας και τραγουδώντας, τα έξι πρόσωπα συνεισφέρουν τις δικές τους ιστορίες, τη δική τους καθημερινότητα από την οποία δραπετεύουν, δικαιολογώντας τη στάση τους και τις αποφάσεις που πήραν κάποτε, δικαιολογίες που πρωτίστως απευθύνονται στον ίδιο τους τον εαυτό, τον πλέον αμείλικτο κριτή. Όλα θα αλλάξουν τη στιγμή που ο ζόφος θα τους αγγίξει, που η απόσταση ασφαλείας θα καταλυθεί, όταν η δράση θα αποτελέσει το μοναδικό διακύβευμα και οι δικαιολογίες αποφυγής θα εξασθενίσουν.

Ο τρόπος με τον οποίο ο Μαραγκόπουλος κατασκευάζει το μυθιστόρημά του αποτελεί από μόνος του ένα κοινωνικοπολιτικό σχόλιο. Το *φλλσστ*, *φλλσστ*, *φλλσστ* είναι ένα απόλυτα πολιτικό μυθιστόρημα, ακόμα και στην ελάχιστη λεπτομέρειά του. Απ' όλες τις κοινωνικοπολιτικές ψηφίδες που το αποτελούν θα σταθώ για λίγο σε μία, φαινομενικά ασήμαντη. Οι τρεις θωμάδες, που συναντιούνται σχεδόν καθημερινά στην ακτή για χρόνια, διαφέρουν στα περισσότερα αλλά ομοιάζουν στην ικανότητά τους -ας την ονομάσουμε έτσι- να συνυπάρχουν, και ακόμα πιο πέρα, να ονομάζονται φίλοι και όμως τίποτα άλλο δεν είναι παρά τρεις άγνωστοι που κινούνται στην επιφάνεια των πραγμάτων, αποφεύγοντας να φανερωθούν και να αγγιχτούν. Η σχέση τους -ας την ονομάσουμε έτσι- ανέξοδη και διεκπεραιωτική τι άλλο παρά ακριβής αντικατοπτρισμός της σύγχρονης έννοιας της φιλίας είναι άραγε;

Παρότι, όπως προαναφέρθηκε, το μυθιστόρημα διαθέτει ευδιάκριτες χωροχρονικές συντεταγμένες, δεν εγκλωβίζεται σε αυτές. Αυτό αποτελεί άλλωστε και συνειδητή συγγραφική πρόθεση, τοποθετημένα οργανικά εντός της αφήγησης. Η παρουσία της Ινέθ,

και η αύρα από τον αγώνα των Ζαπατίστας για τη γη και την ελευθερία, αλλά και το προσφυγικό ζήτημα, καθώς και ο απόηχος συμβάντων πέρα από τα ελληνικά σύνορα, όπως οι ταραχές στην πλατεία Ταξίμ, προσδίδουν στην εγχώρια σύγχρονη ιστορία την ανάγκη να δραπετεύσει από τον τοπικό της χαρακτήρα, να ιδωθεί υπό ένα παγκόσμιο πρίσμα, να αποτυπωθεί ως μέρος ενός ευρύτερου συνόλου. Η ύπαρξη χρονικής απόστασης από τα γεγονότα δεν αποτελεί προαπαιτούμενο ασφαλούς περίπλου μόνο των ιστορικών αλλά και των λογοτεχνών. Η επιθυμία -ανάγκη αν το προτιμάτε- του λογοτέχνη να μιλήσει γι' αυτό που συμβαίνει στο εδώ και το τώρα κρύβει πλήθος παγίδων και ευκαιριακών κινήτρων. Ο Μαραγκόπουλος διαθέτει την απαραίτητη οξυδέρκεια για να ανταποκριθεί στην πρόκληση αυτή, ίσως γιατί γνωρίζει καλά πως, παρά τις φαινομενικές διαφορές, η ιστορία έχει την τάση να επαναλαμβάνεται, πως ο χώρος και ο χρόνος είναι το παντού και το πάντοτε. Διαθέτει επίσης και την αφηγηματική δεινότητα, χωρίς την οποία το κατασκεύασμα θα έστεκε κουφάρι άψυχο που η θάλασσα το ξέβρασε στην ακτή. Χαρακτηριστική απόδειξη αφηγηματικής δεινότητας αποτελεί το κεφάλαιο «Χαμηλό βαρομετρικό» (σελ.172), εκεί που ο Νώντας, υπό την επήρεια ενός αφεψήματος πεγιότ, περιδιαβαίνει την Αθήνα, σ' ένα εξόχως δοσμένο ψυχεδελικό αστικό φλανάρισμα.

Συνοψίζοντας, το *φλλσστ*, *φλλσστ*, *φλλσσστ* είναι ένα σπουδαίο μυθιστόρημα.